

Ennallistamissuunnitelman valmisteluhankkeen teemaryhmä 4 (maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11) lisäkokous

Kokousmuistio

Aika: 27.10.2025 klo 10-12

Paikka: Eteläesplanadi 4, kokoushuone Sali 2 ja Teams

Osallistujat: Tuuli Orasmaa, MMM (pj)
Petri Ahlroth, YM (varapj) klo 11.40 alkaen
Eija Hagelberg, YM
Martina Reinikainen, YM klo 11.33 alkaen
Anna Schulman, MMM
Eero Pehkonen, MMM
Heini Lehtosalo, MMM
Johanna Vanhatalo, MMM
Mikko Kuussaari, Suomen ympäristökeskus
Terho Hyvönen, Luonnonvarakeskus
Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
Elina Sorvali, ELY-keskus
Holtti Hakonen, Suomen riistakeskus (varajäsen)
Liisa Maanavilja, GTK (varajäsen)
Sari Himanen, Luonnonvarakeskus (sihteeri)
Joel Rouvavuori, MMM
Heikki Lehtonen, Luonnonvarakeskus (kutsuttu asiantuntija)
Leena Stenberg, Luonnonvarakeskus (kutsuttu asiantuntija)
Essi Arminen, MMM
Tiina Piironen ja Mats Godenhielm, SYKE (SOVA)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:00. Todettiin osallistujat. Mukana kokouksessa olivat Heikki Lehtonen ja Leena Stenberg kutsuttuina asiantuntijoina.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Alustavia tuloksia turvepeltojen ennallistamistoimien vaikutusarvioista (TalousENNA-hanke)

Tutkimusprofessori Heikki Lehtonen Luonnonvarakeskuksesta esitteli TalousENNA-hankkeen alustavia tuloksia. Hankkeessa on tehty arvioita turvepeltojen vettämislajuuksista, kustannuksista ja vaikutuksista maatalouteen ja vesistökuormitukseen. Eri vettämislajuuudet voidaan saavuttaa eri tavoin, joten skenaariot auttavat hahmottamaan vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia maakunnittain ja koko maassa. Myös joustot entisillä turvetuotantoalueilla ja suometsissä (max. 40 % vettämistavoitteen pinta-alasta) huomioidaan hankkeen selvitystyössä koska turvepelloilla tehtävien toimien laajuus riippuu lopulta myös joustojen käytöstä. Joustojen ohella takautuvien toimien huomioimisen mahdollisuus voi tuoda liikkumavaraa.

Turveltojen osuus koko peltoalasta vaihtelee maakunnittain ja tuotantosunnittain. Vettämiskelpoisten turveltojen osuutta on tarkasteltu hankkeessa maakunnittain ja tuotantosunnittain. Huomionarvoista on, että kotieläintilojen lisäksi myös kasvitiloilla arvioidaan olevan vettämiskelpoista peltoalaa. Myös kokonaan turvetta olevien kesantojen osuus turveltoalasta on merkittävä. Hankkeessa on tehty 7 eri laskelmaa (skenaariota) eri suuruisiin vettämistavoitteisiin (8 000 – 48 000 ha) pääsemiselle. Näissä on huomioitu erilaiset kohdentamisvaihtoehdot kuten (1) kohdentuminen tasan kaikille alueille ja tuotantosunnille, (2) kohdentuminen suhteellisesti vähemmän alueille, joilla turveltojen osuus peltoalasta on yli 30 %, tai (3) kohdentuminen painottuen kasvi- ja muille tiloille ja vähemmän kotieläintiloille. Yhteensä tarkasteltiin 13:a erilaista tapausta, joissa laskettiin vettämisaaloja tuotantosunnittain ja maakunnittain. Vettämisen arvioitua kustannusrakennetta ja aluetalousvaikutuksia on myös selvitetty saatavilla olevaan aineistoon (mm. Sotka-kosteikkojen julkiset aineistot) pohjaten. Lisäksi on tehty arvioita vaikutuksista turveltojen kasvihuonekaasupäästöihin.

Alustavia johtopäätöksiä hankkeen tähänastisesta työstä on, että alueilla, joilla on suuri osuus turveltoja, vettämiskelpoista turveltoa on paljon kotieläintiloilla, mutta myös kasvitiloilla. Mikäli vettämiseen on kannusteita antaa tämä mahdollisuuden sen toteuttamiseen kaikilla alueilla ilman, että maataloustuotanto vähenee. Jos vettäminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja kannusteisiin, ennestään vähäisessä tuotannollisessa käytössä oleva turvelto voi olla järkevää vettä, jolloin tuotannolliset vaikutukset maatalouteen olisivat tällöin pieniä. Hankkeen raportin kirjoitustyö on käynnissä ja raportti on valmis vuoden 2025 loppuun mennessä.

Keskustelussa kommentoitiin, että turveltojen sijoittuminen koko maassa alueellisesti tarkasteltuna myös kasvitiloille ja kesannoille kotieläintilojen lisäksi on tärkeä havainto. On keskeistä, että tuottavia turveltolohkoja voidaan säilyttää viljelyssä ja heikkotuottoisempien turveltolohkojen vapaaehtoinen kannustepohjainen vettäminen tukisi tuotannon säilymistä. Kiinnostavaa olisi myös selvittää, paljonko turveltoja on vuokramailla, mikä voi vaikuttaa vettämismahdollisuuksiin käytännössä.

Tuotiin myös esiin, että tuotannosta poistuneiden turvetuotantoalueiden mahdollisuudet ja takautuvien toimien huomioiminen on keskeistä hyödyntää joustomahdollisuutena. Tarvittavat taloudelliset kannusteet turveltojen vettämiseen vaativat merkittävää resursointia. Lisäksi tarvitaan aluekohtaista suunnittelua ja osaamista suunnitteluun ja toteutukseen. Vettämisen tuomia hyötyjä heikkotuottoisilla pelloilla voivat olla myös mahdolliset lisäiset tulot esimerkiksi riistamatkailusta, jota tavoiteltu luonnon monimuotoisuuden parantaminen voi edistää. Jos kuitenkin maataloustuotanto vähenee, mahd. myös hyvätuottoisilla peltolohkoilla, todennäköisesti vain murto-osa menetystä tulosta saadaan korvattua vettämisen kannusteilla kuten hoitotuella, mikä korostaa vettämistoimien kohdentamista etupäässä heikkotuottoisille turvelloille. Tuotiin myös esiin, että ryhmän jatkovalmistelussa vettämisen ohjauskeinojen osalta on tärkeää arvioida myös hallinnollisen työn määrää, jotta se on tasapainossa tavoiteltaviin hyötyihin nähden.

Tutkija Leena Stenberg Luonnonvarakeskuksesta kertoi TalousENNA-hankkeen alustavia tuloksia turveltojen vettämisen vaikutuksesta ravinnekuormitukseen. Turvemaiden vettämisen vaikutuksista ravinnekuormitukseen Suomessa on aiempaa tietoa mm. ojitettujen turvemaametsien ennallistamisesta ja suonpohjien vettämisestä. Fosforipitoisuuksien on havaittu olevan pienempiä vetetyiltä turvetuotantoalueilta kuin vetetyiltä turvelloilta. Turveltojen vettämisestä ei ole mittaustietoa Suomesta maastokohteilta, joissa vedenpinta olisi nostettu lähelle maanpintaa. Laboratoriomittauksissa maan pintakerroksessa fosforin huuhtoutumisriskin on havaittu olevan suurempi turvelloilla kuin turvemetsissä ja turvetuotantoalueilla. Turveltojen padotuksella saadaan yleensä vähennettyä valuntaa. Yleisesti ravinnekuormitus vähenee vedenpinnan noston seurauksena joitakin kymmeniä prosentteja valunnan vähentymisestä riippuen, mutta näissä tapauksissa vedenpinta on keskimäärin ollut muokkauskerroksen alapuolella. Euroopassa fosforikuormituksen lisääntymistä pidetään ongelmallisempänä kuin tippikuormitusta vetetyillä turvelloilla. Myös vedenpinnan syvyys vaikuttaa: korkea vedenpinta saa ravinteita liikkeelle enemmän ja fosforikuormitus voi olla pitkäaikaista, mikäli turpeen ravinteikasta pintakerrosta ei poisteta. Vettämisen riskejä ovat mm. sisäinen rehevöityminen,

fosforin huuhtoutuminen, orgaanisen aineksen huuhtoutuminen ja metaanipäästöt. Myös turpeen pintakerroksen poistoa on tutkittu ulkomailla keinona hillitä metaanipäästöjä. Pintakerroksen poistoa on suositeltu etenkin korkean ravinnekuormituksen kohteille.

TalousENNA-hankkeessa on alustavasti tarkasteltu kolmea erilaista vaihtoehtoa vesistökuormituksen laskennalle 7 eri skenaariossa vettämiselle. Vaihtoehtoissa on huomioitu sekä korkea vedenpinta (lähellä maanpintaa), vaikutusten aikajänne että maltillisempi vettäminen (vedenpinta muokkauskerroksen alapuolella). Vaikutuksia tarkastellaan sekä typen että fosforin kuormituksen muutoksen osalta.

Vettämistä suunniteltaessa on myös huomioitava ennallistamisen osuus valuma-alueesta (vaikutus kuormituspiikkiin), vastaanottavan vesistön tila (vaste kuormituksen nousuun riippuu lähtötilanteesta) ja vesien johtaminen vetetyltä alueelta. Jotta turvepeltojen vettämisestä koituisi mahdollisimman vähän ravinnekuormitusta keskeistä ovat paikkakohtaiset ratkaisut, jotka huomioivat kohteen ominaisuudet, vettämisessä kohdentaminen ensisijaisesti peltolohkoille, jotka eivät erityisen ravinne-rikkaita, yhteistyö viljelijöiden kanssa vettämistöimien toteutuksessa ja pitkäaikaiset seurantatutkimukset havainnoimaan ravinnekuormitusta eri vuodenaikoina ja sääoloissa.

Keskustelussa tuotiin esiin, että on tärkeää huomioida ravinnekuormituksen arviointiin liittyvät tietoaukot ja epävarmuudet, mikä vaikuttaa myös ohjauskeinoihin ja kustannuksiin. Vesiensuojelun näkökulmasta keskeistä on, että ei aiheuteta lisää ravinnekuormitusta vettämistöimillä, vaan että ne vähentäisivät ravinnekuormitusta lisäämällä esim. tulvavesien viipymäalueita ja vähentämällä valumaa pelloilta veden pidätyksen ansiosta. Aiempaa tietoa käytännön toteutuksesta on olemassa myös vesiensuojelukosteikoista. Myös muut mahdolliset vaikutukset kuten kiintoaineksen pidättäminen on tärkeä tekijä. Tuotiin esiin myös, että välivaiheinen siirtymä, jossa ravinteita otetaan talteen esimerkiksi kasvillisuuden avulla, voi olla yksi vaihtoehto runsasravinteisilla pelloilla. Aiempi maankäyttö vaikuttaa myös ravinnekuormitukseen. Vettämisessä mahdollisia riskejä ravinnekuormituksen osalta voisi minimoida kohdentamisella lohkoille, jotka eivät ole ravinne-rikkaita ja suosimalla myös maltillista vettämistä sekä toteuttamalla vettäminen mahdollisuuksien mukaan vesiensuojelukosteikkoina. Vetettyjen kohteiden ravinnevalumien ja vesistökuormituksen seuranta on tärkeää. Todettiin, että ryhmän pohdinnat on tärkeää jakaa myös sisävesien ja merien tilaa käsitteleville teemaryhmille. Jatkotyöstössä on keskeistä huomioida SOVA-arvioinnin vaatimat näkökulmat.

4. Muut asiat

a. Ohjausryhmä 20.10.2025

Varapuheenjohtaja Petri Ahlroth kertoi ohjausryhmälle esitellyn alustavia pölyttäjätoimia. Näihin ei tullut ohjausryhmältä kysymyksiä tai kommentteja.

b. Turvekierros: Tulevaisuuden turvemaat -tilaisuudet

- i. [Tulevaisuuden turvemaat – keskustelutilaisuudet ennallistamisesta ja uusista ratkaisuista: Parkano ja Siikalatva - Maaseutuverkosto](#)
- ii. [Tulevaisuuden turvemaat – keskustelutilaisuudet ennallistamisesta ja uusista ratkaisuista: Suomussalmi ja Tornio - Maaseutuverkosto](#)

5. Seuraava kokous

Seuraava kokous on to 13.11.2025 klo 12.30-15.30. Jatkossa teemaryhmän puheenjohtajana toimii Joel Rouvavuori Tuuli Orasmaan jäädessä vanhempainvapaalle. Teemaryhmä kiitti Tuuli Orasmaata ansiokkaasta työstä ryhmän puheenjohtajana.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:49.